

Busch Trio

Pianotrio's van Beethoven & Mendelssohn

Uitvoerenden

Busch Trio:

Omri Epstein	piano
Mathieu van Bellen	viool
Ori Epstein	cello

Programma

Ludwig van Beethoven (1770 – 1827)

Pianotrio in Es opus 70 nr. 2 (1808)

Poco sostenuto - Allegro ma non troppo

Allegretto

Allegretto ma non troppo

Finale: Allegro

Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809-1847)

Pianotrio nr. 1 in d opus 49 (1839)

Molto allegro agitato

Andante con moto tranquillo

Scherzo: Leggiero e vivace

Finale: Allegro assai appassionato

Programmatoelichting

1808. **Beethoven** is achterin de dertig en de beroemdste componist van zijn tijd. In creatief opzicht is hij op zijn hoogtepunt; de werken die hij in deze periode schrijft, zullen zijn beroemdste worden: *Vijfde* en *Zesde symfonie*, *Vioolconcert*, *Vierde* en *Vijfde pianoconcert*, *Rasumowsky kwartetten*. Maar verder is hij er helaas niet best aan toe: zijn doofheid, sinds zes jaar al een tragische hindernis, is nu bijna absoluut.

Dat blijkt wel wanneer hij in december dat jaar ten huize van gravin Erdödy de eerste uitvoering geeft van de twee trio's opus 70. De componist Ludwig Spohr beschreef het mensonterende van een man als Beethoven achter de piano: 'Om te beginnen was de piano ontstemd, iets wat Beethoven helemaal niet stoorde omdat hij het niet kon horen. Bij luide passages sloeg de arme dove man, vroeger zo'n virtuoos, maar wat raak, reeksen noten verdoezelend en men verloor de melodie geheel uit het oog tenzij men de partituur meelas. Ik was diep geraakt door het tragische van dit alles. Beethovens bijna chronische melancholie was voor mij niet langer een raadsel.'

Opus 70 nr. 2 is bedachtzaam, terughoudend, reflectief. Het lijkt zich meer te verplaatsen in de vrouw aan wie Beethoven de trio's aanvankelijk wilde opdragen, de eerder genoemde gravin Anna Marie von Erdödy. Soms heeft het ook wat Hongaarse trekjes waarmee hij haar, Hongaarse van oorsprong, ongetwijfeld een plezier deed.

Gravin Erdödy en Beethoven waren vrienden; Beethoven zocht haar vaak op en schreef deze trio's zelfs bij haar aan huis. De gravin leed aan een gedeeltelijke verlamming van haar benen; waarschijnlijk was de band met Beethoven zo sterk omdat beiden door fysiek gebrek werden gekweld. Erdödy begreep Beethovens muziek volkomen: 'De lieve, ziekelijke en toch zo roerend opgewekte gravin [...] beleefde zo'n innig enthousiast genot aan elke fraaie, gedurfde frase, aan elke verfijnde wending dat de aanblik ervan mij [...] veel goed deed,' schreef iemand die ook bij die première was. 'Gelukkig is de kunstenaar die op zulke toehoorders mag rekenen.'

Carl Wolfgang Paul, noemde Felix **Mendelssohn** zijn eerstgeborene. De oudste zoon heeft in een joods gezin een bijzondere plaats, verwacht dus maar dat hij niet gedachteloos van een naam wordt voorzien. Mendelssohn vernoemde zijn eerste kind naar de drie belangrijkste mannen in zijn leven. Carl Zelter was zijn compositieleraar geweest en heel bepalend voor zijn verdere muzikale loopbaan; (Johann) Wolfgang von Goethe had in zijn jeugd eveneens veel voor hem betekend, hij en zijn ouders bezochten de beroemde dichter vaak; en de derde naam, Paul, verwijst naar de apostel Paulus. Paulus was voor de religieuze Mendelssohn van alle Bijbelse figuren zijn favoriet.

Staan we bij dat laatste even stil want het is opmerkelijk. Paulus is nou niet de meest brave en stichtelijke die in de Bijbel zijn opwachting maakt. Was oorspronkelijk een gezworen vijand van het opkomende Christendom, stond voorop bij de steniging van de heilige Stephanus. Had wel een zeer suggestieve verschijning van Christus nodig om bij zinnen te komen. En zette zich pas daarna in voor de verspreiding van het christelijk geloof. Als geen ander. Een hartstochtelijke, ruwe natuur was hij.

Er zat vrij veel Paulus in de doorgaans gepolijste en opgewekte Mendelssohn. Je hoort dat vooral in zijn latere werken. Die schreef hij op de rand van de instorting, als gevolg van overwerktheid en familieomstandigheden. In die muziek komt een vreemde laag van zijn persoonlijkheid naar boven. Ze toont een zwaarmoedig en vooral ook cholerisch facet. Nogal wat drift kende zijn karakter. Soms is het haast onevenwichtige, griezelige muziek – daardoor misschien wel zijn meest interessante en aangrijpende. De componist laat zijn gebruikelijke controle varen. Iets onrustbarends komt naar boven.

Die muziek, het *Zesde strijkkwartet* met name of het *Nachtlied*, werpt een ander licht op hem. Nervositeit was de grondtrek van Mendelssohns karakter. Een veel romantischer componist dan je op het eerste gehoor vermoedt. Luister naar zijn *Eerste pianotrio*. ‘Het meestertrio van deze tijd,’ zei collega Robert Schumann – grootmoedig als altijd, want Mendelssohn heeft in dit werk de kunst soms wat afgekeken van Schumanns trio in dezelfde toonsoort, twee jaar eerder ontstaan.

Meesterlijk gekanaliseerde hartstocht en nervositeit. Als wild geworden gaat het eerste thema maar door en door, 39 maten lang... Nu ja – wild *geworden*: wild *geweest*, want Mendelssohn greep nog wel altijd op het juiste moment in een partituur in.

Geschreven door: Stephen Westra

‘Het jonge **Busch Trio** is tijdloos en geweldig in hun toewijding’, schreef *NRC* al jaren geleden over dit drietal. De Volkskrant noemde ze simpelweg ‘verschrikkelijk goed’. De broers Ori en Omri Epstein en violist Mathieu van Bellen ontmoetten elkaar in de kantine van de Royal Academy of Music in Londen. ‘Laten we iets spelen’, zeiden de jonge muziekstudenten tegen elkaar. Inmiddels reizen ze de hele wereld over en staat er een reeks lovend ontvangen cd’s op hun naam. ‘Waarom wij ‘Busch Trio’ heten? Mijn viool was ooit van de legendarische violist Adolf Busch’, vertelde Van Bellen in een interview. ‘Vandaar. Maar mensen snappen die naam niet. Adolf en Busch, (lachend) niet bepaald de twee meest fortuinlijke namen uit de geschiedenis...’ Het trio heeft een passie voor de grote musici van begin 20e eeuw, oude opnames van Heifetz, Cortot, Casals, Feuermann én natuurlijk violist Adolf Busch. Vanuit die inspiratie spelen ze op darmsnaren. Dat geeft een diepe, warme klank. Mathieu van Bellen: ‘De viool voelt zich daar gelukkiger bij.’

Binnenkort in Muziekgebouw Eindhoven

Di 24 mrt '26	Borodin Quartet	Borodin & Brahms
Zo 10 mei '26	Winnaar Liszt 2026 Alexander Kashpurin	Weber & Liszt
Do 21 mei '26	Tobias Feldman, Hervé Joulain & Storioni Trio	30 jaar Storioni Trio & Friends

Zullen we Vrienden worden?

M-Friends draagt bij aan het voortbestaan van onze mooie concertzaal en ondersteunt de realisatie van bijzondere projecten. Voor een paar tientjes per jaar ben je al Vriend en natuurlijk krijg je daar ook iets voor terug! Scan de QR-code, lees meer over de voordelen en meld je aan.

